

Rector Eva Åkessons tal vid vårpromotionen 2018

Fru Ärkebiskop

Herr Landshövding

Företrädare i rektorsämbetet,

Herr ordförande i konsistoriet,

Ärade Hedersmedlem

Doctores promovendi,

Ärade akademiska högtidsförsamling,

Kära Studenter

Ärade Gäster

Välkomna till Uppsala universitets aula och 2018 års vårpromotion.

I am truly delighted to welcome our friends and guests from around the world. Coming from far and near, you illustrate the international nature of scholarship and research and our own University's status as part of the worldwide academic community. We are honoured that you have joined us for this celebration. Although I will continue in Swedish, you can read my speech in the translation provided.

Sommaren har anlänt till Uppsala och det akademiska läsåret går mot sitt slut. Här inne spirar förväntningar om den tid som kommer. I dag firar vi våra 166 unga doktorer och 36 jubeldoktorer.

Kära promovendi! Ni har alla bidragit till vår förståelse av världen genom arbeten som för alltid kommer att finnas tillgängliga för era kollegor, studenter och intresserad allmänhet. För era insatser vill jag framföra universitetets varma tack och hjärtliga gratulationer. Mitt tack utsträcker jag även till era handledare, familjer och vänner, som i dag delar er glädje och stolthet.

För femtio år sedan, kära doctores jubilandi, var det ni som var nya doktorer. I era arbeten har ni sedan färdats jorden runt för att delta i det vetenskapliga samtalet. Ni har varit verksamma inom WHO och WWF, arbetat för CERN i Geneve, Sida i Kairo, jobbat i Sibirien, Tromsø, Peking och Qatar. Ni har varit gästprofessorer och tagit emot utmärkelser för era vetenskapliga insatser världen över.

Och nu, kära unga doktorer, är det alltså er tur att ta vid.

När jag får examensbevisen för undertecknande är det, för mig personligen, alltid en högtidlig och rolig stund eftersom titlarna på

avhandlingarna så konkret visar hur vårt universitet omfattar alla tider, alla områden och alla livets skeenden.

Inför dagens högtid har min blick fallit på titlar som berättar om livets utveckling och utmaningar – om reproduktiv hälsa, amning av för tidigt födda barn, föräldrar till barn som drabbats av cancer, om sjukdomar som Alzheimer och Parkinsons.

Jag har fångats av titlar som: Ironins skiftningar – jagets förvandlingar, en värld av myter, Mordens marknad. Det finns också exempel på samhällsaktuella ämnen som läsarattityder hos 18-åringar, diskrimineringsansvar, stress och droger, och utblickar till andra länders utmaningar såsom distrikthälsan i Uganda och teknologi, ideologi och miljö i Zimbabwes metallurgi från 900-talet till våra dagar.

Så ser det ut vid ett universitet som vårt – den stora bredd som tillsammans bildar en kunskapens helhet – eller **universitas** som det heter på latin.

Och för att fortsätta med latinet. Ni som är här, hälsas med ett ”**Salve**”, ni får era insignier och ni förs över Parnassen med fast och varsam hand av er promotor som sedan säger: ”**Vale!**” **Vale** betyder ”lev väl” och detta uttryck skulle jag vilja tolka som en uppmaning:

Använd dina kunskaper och färdigheter väl, genom dem är du rustad för framtidens utmaningar och redo att verka för en bättre värld.

För det är meningen med det vi gör. Jag påminner gärna om vad vår alum, FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld, skriver i sin postumt utgivna bok Vägmärken:

Gör vad du kan – och uppgiften ska vila lätt i din hand, så lätt att du med förväntan sträcker dig mot det svårare prov som kan följa.

Medvetna om att vi ansträngt oss kan vi tryggt ta oss an nästa utmaning, vilken den än är.

Nyligen var FN:s generalsekreterare António Guterres här och höll en Dag Hammarskjöld-föreläsning. Han talade om extremism och cyber-attacker, ett nytt kallt krig där logiken skiljer sig från förr. Vi lever i en osäker värld, där problemen ofta är av global karaktär. Det ställer nya krav på universiteten och vår strävan att bidra till en bättre värld.

I år har det förflutit sjuttiofem år sedan den nazistiska ockupationsmakten i Norge lät arrestera nästan 1200 studenter och universitetslärare vid universitetet i Oslo. Mer än hälften av dem deporterades till koncentrationsläger på kontinenten. All verksamhet vid universitetet i Oslo upphörde. Många norska studenter och lärare

flydde hit till Uppsala för att fortsätta sin verksamhet. Här utanför i universitetsparken anordnade Uppsala universitets studenter och lärare en massiv demonstration mot nazisternas övergrepp.

Min företrädare i rektorsämbetet, Nils von Hofsten, förklarade inför de 7000 demonstranterna att ”det norska universitetets och de norska studenternas sak är vår!”

Då som nu, är det viktigt att universiteten står för kunskap, kritiskt tänkande, tolerans och demokratiska värden – vilket kräver akademisk frihet och självständiga lärosäten. Då kan vi till fullo ta vårt ansvar i den oroliga värld som generalsekreteraren talade om i Rikssalen nyligen. En förståelse av världen baserad på fakta och reflektion ger sinnesro och framtidstro – Factfulness som Hans Rosling kallade det.

Låt er drivkraft vara sökandet efter kunskap med ett kritiskt perspektiv. På så sätt gör ni världen bättre för oss alla.

Dixi